

373.3(07)

B 43

Міністерство освіти України
Інститут змісту і методів навчання
Криворізький державний педагогічний інститут

**ВИКЛАДАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ**

Навчальний посібник

В и п у с к 3

Київ - 1998

ТВОРЧІ ЗАСОБИ РОБОТИ З УЧНЕМ НА
ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ

В. М. Білоненко,
Г. С. Білоненко /

Наші національні школи в цілому, а особливо музичні та школи мистецтв призовані розвивати творчі здібності дітей, прищеплювати їм навички гри на музичних інструментах, засобами театрального мистецтва, танцю, малювання, хорового співу тощо.

Одним з головних завдань масового музичного виховання є не стільки навчання тільки музиці, скільки вплив через музику на весь духовний світогляд учня, на його моральні якості.

Викладач музичного інструменту виховує в учнів любов до музики, відношення до неї як до мистецтва. Він формує музично-художні уявлення учня на протязі всього періоду навчання, починаючи з дошкільного періоду.

Розвиток активного внутрішнього слуху дає можливість не тільки сприймати мелодію, але і виконувати на базі набутих навичок той чи інший образ, створений фантазією дитини, вчитись музикувати, а не просто грати на інструменті. Перші завдання для починаючого піаніста чи баяніста повинні бути засновані на слухових уявленнях. Звичайно це дитячі пісеньки, які підбираються по слуху від окремих звуків. Такі вправи зразу пов'язують внутрішній слух з засвоєнням клавіатури. Слух буває висотний, ладовий, ритмічний, тембровий, гармонічний, мелодичний, поліфонічний.

Тому робота над розвитком звучання, виразністю виконання, ритмом і динамікою повинна проводитись послідовно, на протязі всіх років навчання.

Після підбору мелодій по слуху слід переходити до їх простішого супроводу і транспонуванню.

Неодмінні вимоги для набання навичок транспонування – це визначення лада, тональності, розміру, темпа, кількості фраз, направлення мелодії і вибір гармонічних послідовностей.

В останні роки увага педагогів зосереджена на розвитку фантазії дитини. Образне мислення учня спирається на його природну схильність до творчості, що дає можливість встановити зв'язок між дитячою фантазією і музичними уявленнями.

Важливий елемент уроку – прослуховування музики. Він допомагає зацікавити дітей, прилепити їм любов до музики, познавати і аналізувати засоби музичної виразності, набувати на їх основі навички імпровізації.

Характер прослуханої музики діти повинні відобразити в русі, співові, грі на музичних інструментах. Без ритмічної організації неможливе виховання високоосвіченого музиканта. Адже через ритм діти більш яскраво сприймають образний зміст твору в цілому. Знайомити дітей з метроритмічною стороною музики можливо з допомогою віршованих текстів, відображая при цьому ритмічні схеми.

Вивчення нотної літератури різних стилів і епох потребує володіння багатьма навичками гри. Виконання гам, арпеджій, акордів входить в систему виховання музиканта, але необхідно використовувати і різні технічні вправи.

Весь рух виконавського апарату повинен бути підпорядкованим одному ціліякісному звучанню, керованому слухом.

Необхідно приділяти пильну увагу тому, як навчити учня читати нотний текст. Швидкий і грамотний розбір нового тексту — одне із основних умов успішних музичних занять. Складність за-повнення нотного тексту може стати серйозною перешкодою на шляху вивчення музичної літератури.

На всіх уроках з музичного інструмента повинно приділяти пильну увагу розвитку творчих навичок. Ця ініціатива в процесі навчання відіграє величезну роль. Її розвиток сприяє більш емоційному і разом з тим грамотному відношенню до музики, розкриває індивідуальні можливості кожного, викликає зацікавленість, допомагає у виконавській практиці.

Адресуя цей матеріал як педагогам-практикам, безпосередньо працюючим з учнями, так і методистам, консультантам по педагогічній практиці, навчаючим педагогічній майстерності студентів ми гадаємо, що кожному експериментуючому у галузі розвитку творчих здібностей учнів буде цікаво познайомитись з досвідом своїх однодумців, працюючих в аналогічних умовах.

Список рекомендованої літератури:

1. Андреева М. Перші кроки в музиці. — М., 1979.
2. Баренбойм Л. Шлях до музикування. — Л., 1979.
3. Башит Є. Імпровізація як здатність творчого виявлення. — Л., 1975.
4. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста. — К., 1997.
5. Мальцев С. Психологія музичної імпровізації. — М., 1991.
6. Ригіна Г. Уроки музики в початкових класах. — М., 1979.
7. Рижніков В. Резерви музичної педагогіки. — М., 1980.
8. Ципін Г. Навчання гри на фортепіано. — М., 1984.